

Bromölla kommun

Kulturpolitiskt program

2021-2023

Bromölla kommun

Remissversion

www.bromolla.se

Förord

Kultur finns överallt, men frodas där människor möts. Det kan vara i studiecirkeln eller kören, på teatern eller biblioteket. Det är i möten med varandra som vi lär oss om oss själva, inspireras, ges utrymme att uttrycka oss, vidgar våra perspektiv och utvecklas. Kultur påverkar oss.

För att stödja Bromöllas kulturliv i dess utveckling har vi tagit fram detta kulturpolitiska program. Programmet har vuxit fram i dialog med föreningar, kulturarbetare och Bromöllas invånare. Programmet är övergripande och synliggör inriktning och förhållningssätt i vårt arbete med kulturen och ska genomsyra all kommunal verksamhet i Bromölla kommun. I programmet för kommande period pekar vi på fyra prioriterade områden där vi ser särskilt stor utvecklingspotential.

Kulturens mångsidiga betydelse

Det första många tänker på när de hör ordet kultur är ofta de klassiska konstarterna så som teater, musik och bildkonst, definierat utifrån det snäva estetiska kulturbegreppet. Men kultur innefattar så mycket mer än vad som är begränsat till de klassiska konstarterna.

Bromölla kommun definierar kultur utifrån det breda samhällsvetenskapliga kulturbegreppet. Kulturen är inte enbart kopplad till konsten och litteraturen, utan också till människors levnadssätt, grundläggande rättigheter, värderingar, traditioner och trossatser. Kultur handlar om upplevelser, kommunikation, möten mellan människor och konstnärlig gestaltning i ständig förändring. Kulturens roll och betydelse för människor och samhälle handlar också om demokrati, yttrandefrihet, välmående och samhörighet.

Kulturen har en allt viktigare funktion i samhällets totala utveckling. Kultur genererar tillväxt, utveckling och arbetstillfällen, samt främjar människors hälsa och livsvillkor. En satsning på bredd, kvalitet och mångfald inom kulturen är en viktig del i arbetet med att göra Bromölla till en attraktiv kommun för både invånare, besökare och företag.

I Myndigheten för kulturanalys rapport ”Kulturanalys 2020:1 - En lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen” lyfts det faktum att Myndigheten för kulturanalys rapporter om kulturvanor visar att alla inte har samma möjlighet att ta del av kultur. Deltagande i kulturlivet är kopplat till socio-ekonomiska faktorer som utbildning, boendeort, kön och ålder. Rapporten belyser också att det finns ett brett kulturutbud i många kommuner, men att det ofta är ett snävare utbud och en mer sårbar struktur i landsbygdskommuner. Kulturlivet upprätthålls av ett fåtal aktörer, som bibliotek, studieförbund och ideella krafter. Försämrande förutsättningar för dessa aktörer kan få betydande konsekvenser för kulturutbudet. Samtidigt blir den föreningsdrivna kulturverksamheten en garant för variation i kommuner där kulturaktörerna är få.

Enligt FN:s allmänna deklARATION om de mänskliga rättigheterna har var och en rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konst samt att få ta del av vetenskapens framsteg och dess förmåner.

Nationell kulturpolitik

Sveriges kulturpolitiska mål beslutades av riksdagen 2009 och slår fast att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Dessa mål ska vägleda och inspirera både statens, regionens och kommunernas kulturpolitiska beslut. För att uppnå de kulturpolitiska målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Utöver detta finns det ett flertal lagar och mål inom litteratur, arkitektur, formgivning, arkiv och kulturmiljö som ska beaktas i kulturuppdraget på kommunal nivå, där några av de väsentligaste är:

- Bibliotekslagen (2014:801) ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla.
- Kulturmiljölagen (1988:950) anger grundläggande bestämmelser till skydd för det gemensamma kulturarvet, bland annat bestämmelser för skydd av värdefulla byggnader, fornlämningar, fornfynd och vissa kulturföremål.
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Konventionsstaterna ska respektera och främja barnens rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations- och fritidsverksamhet.
- Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).
- Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Regional kulturpolitik

Region Skånes kulturpolitik är en del av den regionala utvecklingsstrategin och ska bidra till förverkligandet av visionen om ”Det öppna Skåne 2030”.

Region Skånes kulturpolitiska mål innebär att hela Skåne ska utveckla och ha tillgång till ett rikt och dynamiskt kulturliv av hög kvalitet med både bredd och spets som fler ska ha förutsättningar att delta i och ta del av på lika villkor.

Den regionala kulturplanen och det kulturpolitiska målet vilar på tre bärande principer: kulturens egenvärde, kulturens demokratiska grund och kulturens kraft i samhällsbygget. För att nå det kulturpolitiska målet och för att förflytta positionerna när det gäller förutsättningarna för ett rikt och inkluderande kulturliv pekar den regionala kulturplanen för 2021-2024 ut fem tvärgående utvecklingsområden:

- Delaktighet och medskapande
- Konstnärligt skapande
- Kulturens rum och platser
- Barn och ungas rätt till kultur
- Digital utveckling

Den regionala kulturplanen tas fram inom ramen för kultursamverkansmodellen, en nationell kulturpolitisk reform som ska föra kulturen närmre medborgarna genom ökat samspel mellan den statliga, regionala och kommunala nivån.

Region Skåne är indelad i fyra delregioner. Bromölla är en del av samarbetet inom Skåne Nordost, och kommunens utvecklingsområden följer Region Skånes kulturpolitiska riktning. Bromölla kommun är en del av en större helhet, där samverkan har en avgörande betydelse för utvecklingen, både lokalt och regionalt.

Vision för kulturen i Bromölla

Bromölla kommun ska främja allas möjlighet att delta i kulturlivet, med särskilt fokus på barn och ungas rätt till kultur. Kulturen ska vara en naturlig del av människors vardag och en självklar del i samhällsbyggandet. Kulturen ska genomsyra alla verksamhetsområden och bidra till ett hållbart samhälle med ett levande kulturarv, mångfald och konstnärlig kvalitet.

Vision för Kulturpunkten

Bromöllas Kulturpunkt är den demokratiska och kreativa mötesplatsen som genom berättelser, upplevelser och delaktighet vill stimulera till ökad kunskap, bildning och tolerans. Genom att uppleva, skapa och mötas bygger vi tillsammans ett långsiktigt och hållbart samhälle.

Kulturpolitisk strategi – vägledande principer

Kulturen ska vara dynamisk, utmanande och obunden med yttrandefriheten som grund och därmed fri från politisk styrning. Det nationella kulturpolitiska målet som värnar om yttrandefrihet och kulturens obundenhet är grundläggande för arbetet med kulturfrågor i Bromölla kommun. Utgångspunkten ska vara att kulturen skapas i sin egen rätt och på sina egna villkor. För att värna om kulturens egenvärde, där kulturens värde mäts i den konstnärliga processen och upplevelsen är det viktigt att tydliggöra att den politiska nivån beslutar om mål och sätter ramar, medan kulturens innehåll överläts till sakkunniga.

Bromölla kommun ska främja ett inkluderande kulturliv där alla oavsett etnicitet, religion, kön, identitet, ålder, sexuell läggning eller funktionsvariation ska kunna uttrycka sig, utöva och delta. Både de regionala och de nationella målen strävar efter att fler människor ska ha möjlighet att delta i och ta del av kulturlivet. Det är en självklarhet för Bromölla kommun att

dela och stå bakom denna målinriktning och att övergripande arbeta för ett inkluderande kulturliv.

Kulturen ska skapas och byggas av Bromöllas medborgare, föreningar och organisationer – deltagarkultur. Bromölla kommun ska i liten utsträckning stå som arrangör av kulturaktiviteter. Kommunen ska vara stödjande och främja kulturlivet genom att skapa förutsättningar för olika aktörer såväl inom kommunal sektor, ideell sektor, folkbildning och andra kulturaktörer samt enskilda invånare att mötas, samverka, uppleva, skapa, samtala, dela åsikter och bidra till ökad bildning och kunskapsförmedling. Bromölla kommun ska främja delaktighet och ett kulturliv som är intressant utifrån flera perspektiv, och som berör hela Bromölla kommun och dess invånare.

Prioriterade områden

Bromölla kommun kommer under programperioden 2020-2023 att prioritera följande utvecklingsområden.

Stärkt kulturell infrastruktur

Bromölla kommun vill främja att fler kan ta del av mer kultur, och det kräver tillgång till kultur genom livets alla skeenden. Kultur ska vara en självklar del såväl på förskolan som på äldreboendet, precis som i vardagen för de som lever och verkar i kommunen. Kommunen är geografiskt sett liten till ytan, men det krävs en fungerade kulturell struktur för att alla delar ska kunna fungera, samverka och berika varandra. Med kulturell infrastruktur menas en struktur av exempelvis platser, lokaler, replokaler, verkstäder, lärmiljöer, aktörer, stöd- och samverkansformer samt ekonomiska förutsättningar som på olika sätt möjliggör utövandet och upplevelsen av kultur, och som bildar ett kulturliv. En väl uppbyggd struktur ger förutsättningar för kulturella aktiviteter att finnas och kunna gro. För Bromölla är det till stor del föreningslivet, folkbildningen samt skola och förskola som möter invånarna och når allra längst ut i byarna. Men den privata och offentliga sektorn samt professionella kulturarbetare såväl som amatörutövare och samverkan dem mellan, är alla självklara delar som är viktiga för tillgången till kultur. Bromölla kommun ska främja strukturen så att fler kan ta del av mer kultur. Det handlar till stor del om mötesplatser och olika former av stöd och resurser, både i form av finansiella medel, men även organisation och strukturer som möjliggör möten, nätverkande, kulturella aktiviteter och innovativ utveckling.

I en liten kommun är det viktigt att värdesätta kulturens roll även på platser utanför institutioner och att möjliggöra kulturella aspekter i det offentliga rummet. Gestaltad livsmiljö och kultur som utgör en naturlig del i stadsutvecklingen är viktigt, inte minst för kommunens attraktivitet som bostads- och besöksort. Det behöver skapas förutsättningar för kulturen att komma in tidigt i plan- och byggprocesser samt finnas samverkan och rutiner över enheterna. Kommunen har en samverkan mellan turism, näringsliv och kultur genom KKN (Kulturella Kreativa Näringar). Med utveckling och samspel mellan kulturella kreativa näringar/idéer och entreprenörer inom besöksnäringen vill vi nå en ökad lönsamhet, tillväxt och attraktionskraft för Skåne Nordost. En av Bromöllas besöksnäringstrategier (2020-2024) är att sammanföra den lokala kulturen och besöksnäringen för att utveckla kulturturismen. I en kommun som Bromölla är samverkan över enheter både en nödvändighet och en stor tillgång.

Näringslivsstrategin (2019-2022) tar upp att den interna samverkan behöver stärkas för att framkalla synergieffekter och ta tillvara på resurser på bästa sätt.

Demokrati och mångfald

I Bromölla ska kulturen skapas och byggas av Bromöllas medborgare, föreningar och organisationer. De ideella krafterna och folkbildningen är avgörande för ortens kulturliv. Genom att stödja den ideella sektorn och folkbildningen ger vi medborgarna möjlighet till delaktighet och medskapande, men det är också ett sätt att främja deltagande och engagemang hos den äldre befolkningen. Världen är global och det finns en stor rörlighet bland människor idag. Det innebär en befolkning i ständig förändring, vilket avspeglas i kulturen. Bromölla ska främja ett mångsidigt och dynamiskt kulturliv där kulturyttringarna ska visa både bredd och spets och präglas av kvalitet. Genom att verka för en bredd av kulturyttringar skapar vi tillsammans utrymme för olika berättelser och uttryck, vilket bidrar till ökad delaktighet. Det berikar Bromöllas identitet och kulturutbud samt stärker demokratin. Alla som bor och vistas i kommunen ska ha likvärdiga förutsättningar att uppleva och utöva kultur, och kommunens invånare ska känna att kulturlivet är inkluderande och tillgängligt för alla. Delaktighet i kulturlivet stärker engagemang i det demokratiska samtalet och det livslånga lärandet, vilket skapar möjligheter att använda sin yttrande- och informationsfrihet. Mångfald ska prägla arbetet när det gäller kulturarv och kulturmiljö. Det innebär att avtryck i form av exempelvis byggnader, platser och landskap ska vara en del av kulturen i samtiden. Kulturarvet ökar förståelsen för Bromöllas identitet, både i det förflutna och i den framtida utvecklingen.

Biblioteken som mötesplats och öppen plats är viktig och spelar en stor roll för en liten kommun som Bromölla när det gäller möjlighet att kunna delta i kulturlivet och nyttja sina demokratiska rättigheter. Kulturpunkten ska vara en arena där berättelser, kunskap, information, kreativitet, skapande, läsfrämjande arbete och digital delaktighet står i centrum och där alla människor har möjlighet att tillägna sig kunskap, kompetens och bildning. Att öka medie- och informationskunnigheten (MIK) är en samhällsutmaning, men genom att stimulera och stödja arbetet med medie- och informationskunnighet stärks invånarnas kunskap i såväl sök- som källkritik. Att kunna hitta, analysera, kritiskt värdera och skapa innehåll är något som alla behöver kunna och är en allt viktigare demokratifråga.

Barn och unga - tillgång till kultur och eget skapande på lika villkor

Kulturutbudet i Bromölla kommun ska vara till för alla, men ha ett särskilt fokus på barn och unga och följa de regionala och nationella kulturpolitiska målen samt utgå från FN:s barnkonvention. Barnkonventionen erkänner barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det innebär att barn och unga har rätt till likvärdig tillgång till kultur, möjlighet till eget skapande och kunna tillägna sig olika estetiska språk. Utbud och aktiviteter för barn och unga ska upplevas som relevanta, präglas av kvalitet och bestå av en variation av uttryck. Den geografiska närheten till kultur är betydelsefull, särskilt för yngre barn. musikskolan, fritidsgårdarna, den idéburna sektorn, Kulturpunkten, biblioteken, förskolan och skolan är viktiga arenor för barn och ungas möte med kultur och möjligheter till eget skapande.

Fortsatt samarbete med skolan ska garantera barn och unga en likvärdig tillgång till kulturupplevelser och kulturutövande. Bromölla kommun har en kulturgaranti som innebär att alla barn och unga i förskola och skola erbjuds minst en kulturupplevelse per år från och med det år man fyller fem år. Kulturgarantin innebär även att skolornas kulturombud ska erbjudas ett fortbildningstillfälle inom kulturområdet per år. Utbudet ska vara varierat och kommunen ska arbeta för att fler uttrycksformer ska garanteras och utveckla samverkan med andra aktörer.

Barn och unga ska även erbjudas möjligheter till kulturupplevelser och kulturutövande på fritiden, så som scenkonstupplevelser, kulturella lovaktiviteter och stadigvarande kulturpedagogiska program. Kommunen behöver stödja ungas egna idéer och mötesplatser där barn och unga har möjlighet att själva skapa och bekanta sig med olika uttrycksformer och ta del av andras kulturella uttryck. Konsten och kulturen utvecklas ständigt, vilket kräver att vi behöver stödja och stimulera nya kulturformer och uttryck. För att ge barn och unga möjlighet att själv stå som arrangörer är Kulturslanten, en kulturpott riktad till unga, en möjlighet som kan utvecklas.

Digitalisering och tillgängliggöra kulturarvet

Kulturarv avser alla materiella och immateriella uttryck (spår, lämningar, föremål, konstruktioner, miljöer, system, strukturer, verksamheter, traditioner, namnskick, kunskaper m.m.) för mänsklig påverkan. Bromölla kommun ska utveckla arbetet med att göra det lokala kulturarvet synligt och tillgängligt så att det blir angeläget för fler. Att vårda och tillgängliggöra kulturarvet och konsten i det offentliga rummet är en central del, där bland annat digitalisering, nya arbetssätt och samverkan med samhällsbyggnad är väsentlig. Genom att synliggöra vårt lokala kulturarv och samverka med både lokala och regionala kulturaktörer ska vi stärka kommunens identitet och lyfta fram det unika med Bromölla. Tillsammans skapar vi som bor och lever på en plats framtidens kulturarv.

Digitaliseringen genomsyrar hela samhället och har stor betydelse både för skapandet och förmedlingen av kultur. Genom den digitala utvecklingen har möjligheterna att producera, ta del av och själv vara medskapande i olika kulturella uttryck ökat. Genom att använda digital teknik och nya metoder kan vi utveckla möten med nya och befintliga målgrupper. Därmed kan deltagandet i och intresset för kultur öka, liksom invånarnas möjligheter att ta del av ett kvalitativt kulturutbud. En fortsatt utveckling av det digitala SNOKAbiblioteket tillsammans med biblioteket i Skåne nordost är nödvändig för att öka kvaliteten och tillgängligheten till bibliotekens tjänster. Många människor lever i ett digitalt utanförskap. Det finns ett behov av att stärka den digitala kompetensen, både hos tjänstemän och medborgare när de digitala kraven ökar. Biblioteken och folkbildningen har en central roll när det handlar om att öka den digitala kompetensen och bidra till digital delaktighet i samhället.

Bromöllas kulturliv

Kulturpunkten och biblioteksverksamheten

Kulturpunkten är Bromölla kommuns enda kommunala kulturinstitution som är öppen för allmänheten och där finns kommunens huvudbibliotek. På Kulturpunkten arrangeras föreläsningar, teaterföreställningar, utställningar och andra kulturarrangemang både för barn och vuxna. Där finns konsumentvägledning och annan samhällsvägledning. Kulturpunkten erbjuder även olika former av rådgivning, som energirådgivning och budget- och skuldrådgivning. Kulturpunkten är öppet alla dagar förutom söndagar och helgdagar. Du kan när som helst på dygnet reservera böcker, låna film och e-böcker, få lästips eller se vad som händer på de olika biblioteket inom Skåne Nordost om du besöker det digitala biblioteket www.snokabibliotek.se. Kulturpunkten är alltså inte enbart en plats där du kan hämta information och låna olika media som böcker, musik och film, utan också en kulturmötesplats för alla. I Näsrum finns sedan 2016 ett integrerat folk- och skolbibliotek som även är meröppet. Det innebär att besökare som hämtar ut en tagg kan besöka biblioteket även när det inte är bemannat. Enligt skollagen ska alla elever ha tillgång till ett skolbibliotek.

Barn- och ungdomsverksamhet

Barn och ungdomar är viktiga och lyfts fram som en prioriterad grupp såväl nationellt och regionalt som lokalt. Bromölla kommun har en kulturgaranti för barn och unga, vilket innebär att det löpande erbjuds kulturupplevelser i förskola och skola. Bromölla kommun är aktiva i att söka medel från Skapande skola och Skapande förskola, som är statliga projektmedel för kulturaktiviteter i samverkan med pedagoger. Kulturaktiviteter för barn och ungdomar på fritiden arrangeras bland annat av Bromölla kultur och bibliotek samt fritidsgården Tunnan, där kommunens kulturpedagog är en nyckelperson. Utöver musikskolans musikkurser erbjuder kommunen kulturgrupper inom exempelvis drama och andra skapande aktiviteter.

Scenkonst

I Bromölla kommun finns ett brett utbud av teater, dans och musikverksamhet. Det finns ett flertal scenrum och offentliga ytor att tillgå för olika typer av scenkonst.

Bild, form och gestaltad livsmiljö

I Bromölla finns en kollektivverkstad och flera gallerier, både i föreningsform och privat regi. Årligen anordnas flera konstutställningar av flera olika aktörer, inte minst kring påsk. Kommunens keramiska industrihistoria är unik och präglar den offentliga konsten. Fler än hundra offentliga konstverk finns att uppleva. Från världens största stengodsfontän till ett utomhusgalleri i världsklass. I kommunen finns verksamma yrkeskonstnärer, konsthantverkare och amatörutövare.

Kulturella och kreativa näringar – kulturturism

I begreppet kulturella och kreativa näringar ryms bland annat turism- och besöksnäringar, mode, design, film, foto, konst, dator- och TV-spel, media, musik, måltid, upplevelsebaserat lärande, litteratur samt scenkonst. I Bromölla kommun är många av de kulturella och kreativa näringarna ideellt uppbyggda eller amatörutövare, men det finns även professionella aktörer och väl etablerade företag.

Museiverksamhet och kulturarv

Runt om i kommunen finns flera platser som synliggör vårt kulturarv. Kommunen har flera verksamma kulturföreningar som på olika sätt arbetar för att bevara, visa och förmedla det lokala kulturarvet. Kulturarvet finns också tillgängligt i lokalsamlingen på biblioteket samt via vår digitala hembygdsbok www.bromollahembygd.se.

Filmverksamhet

Filmverksamheten bedrivs av Filmpalatset, som är en av Sveriges främsta biografer. Kommunen arbetar med att etablera skolbio som en kontinuerlig verksamhet inom grundskolan.

Folkbildning

Flera studieförbund är verksamma i Bromölla kommun. De bedriver studiecirkelverksamhet och arrangerar kulturprogram riktade till olika målgrupper, ofta i samverkan med kommunen eller ideella föreningar.

Föreningsliv

Bromölla kommun har ett aktivt och rikt föreningsliv med en bredd av kulturföreningar. Föreningslivet bidrar till ett kulturliv som är angeläget och intressant för många Bromöllabor.

Utvärdering – uppföljning

Detta kulturpolitiska program fokuserar på fyra prioriterade utvecklingsområden och sträcker sig fram till 2023. I slutet av nästa programperiod ska en utvärdering av utvecklingsområdena göras. Med utvärderingen som grund ska ett nytt, framåtblickande program arbetas fram. Det är viktigt att kommunens kulturarbetare, föreningar och medborgare involveras i processen, till exempel genom dialogmöten och enkäter med mera. Det kulturpolitiska programmet antas av Kommunfullmäktige.